

**Utvärdering av Juridiska fakultetens magisterprogram i
internationell skatterätt och EU-skatterätt, internationell
investeringsrätt och immaterialrätt - rapport från den externa
bedömargruppen**

Cecilia Johansson, Kåre Lilleholt, Christina Moell,
Sara Ottoson Bixo och Fredrik Tell

Härmed överlämnar den externa bedömaregruppen sin rapport om tre av juridiska fakultetens magisterprogram: magisterprogrammet i internationell skatterätt och EU-skatterätt, magisterprogrammet i internationell investeringsrätt och magisterprogrammet i immaterialrätt.

Bedömaregruppen har bestått av följande ledamöter:

Ul. Cecilia Johansson, Uppsala universitet (ordf.)

Prof. Kåre Lilleholt, Universitetet i Oslo

Prof. em. Christina Moell, Lunds universitet

Sara Ottoson Bixo, Studentrepresentant Örebro universitet

Prof. Fredrik Tell, Uppsala universitet

Uppsala 2020-03-27

.....

Cecilia Johansson, ordförande i bedömaregruppen

Innehållsförteckning

1 Bedömggruppens underlag och arbetssätt	4
2 Övergripande om utbildnings- och studiemiljön vid juridiska institutionen	6
2.1 Pedagogisk grundsyn vid juridiska fakulteten	6
2.2 Studiemiljön för studenter på magisterprogrammen	7
2.3 Lärarbemanning av magisterprogrammen	7
2.3.1 Internationell skatterätt och EU-skatterätt	7
2.3.2 Internationell investeringsrätt	7
2.3.3 Immaterialrätt	8
2.4 Pedagogisk kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling	8
2.4.1 Övergripande	8
2.4.2 Antagningsprocessen	9
2.5 Rekommendationer	9
2.5.1 Utveckling av den pedagogiska grundsynen	9
2.5.2 Studiemiljö för studenter	10
2.5.3 Lärarbemanning	10
2.5.4 Pedagogisk kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling	10
2.5.5 Antagningsprocessen	10
3 Magisterprogram i internationell skatterätt och EU-skatterätt	11
3.1 Genomgång av de 11 bedömningsaspekterna	11
3.2 Styrkor, utvecklingsområden och rekommendationer	17
3.2.1 Styrkor	17
3.2.2 Utvecklingsområden och rekommendationer	17
4 Magisterprogrammet i internationell investeringsrätt	18
4.1 Genomgång av de 11 bedömningsaspekterna	18
4.2 Styrkor, utvecklingsområden och rekommendationer	23
4.2.1 Styrkor	23
4.2.2 Utvecklingsområden och rekommendationer	24
5 Magisterprogrammet i immaterialrätt	25
5.1 Genomgång av de 11 bedömningsaspekterna	25
5.2 Styrkor, utvecklingsområden och rekommendationer	31
5.2.1 Styrkor	31
5.2.2 Utvecklingsområden och rekommendationer	31
Bilaga 1 Ifyllt frågeformulär: Utvärdering av Juridiska fakultetens magisterprogram 2020	32

1 Bedömargruppens underlag och arbetsätt

Bedömargruppen har haft tillgång till följande material:

1. Självvärderingar rörande juridiska fakultetens magisterutbildningar inom International Tax Law and EU Tax Law, Investment Treaty Arbitration och Intellectual Property Law.
2. Examensmålen ur högskoleförordningen
3. Riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar
4. Modell för utbildningsutvärdering 2017 – 2020 – struktur, arbetsätt och innehåll. Juridiska fakulteten
5. En mänsklig rättshistoria. Vänbok till Carl Gustaf Spangenberg. Problemorienterad inläring i juristutbildningen
6. Betygsstatistik för Juridiska fakultetens magisterutbildningar för åren 2014 till 2018
7. Welcome information to non-EU/EEA students
8. Welcome information for EU/EEA and Swiss students
9. Kurs- och studieplaner samt kursinformation till studenterna
10. Frågeformulär – Utvärdering av Juridiska fakultetens magisterprogram 2020
11. Programrapporter för magisterprogrammen i:
 - Internationell skatterätt och EU-skatterätt för läsåren H13/V14 till H18/V19
 - Internationell investeringsrätt för läsåren H13/V14 till H18/V19
 - Immaterialrätt för läsåren H15/V16 till H18/V19
12. Sammanställning av arbetsmiljöenkät för magisterprogrammen i:
 - Internationell skatterätt och EU-skatterätt
 - Internationell investeringsrätt
 - ImmaterialrättEnkäterna genomfördes under våren 2019.

Bedömargruppen fick även vid platsbesöket tillgång till extra underlag gällande kurshandböckerna för höstterminen 2019 på immaterialrättsprogrammet och kursboken *Investment treaty arbitration – problems and exercises* av Kaj Hobér som används på magisterprogrammet i internationell investeringsrätt.

Bedömargruppen har före platsbesöket haft ett antal virtuella träffar och förberett underlag till platsbesöket som genomfördes 26-28 februari 2020. Vid platsbesöket träffade bedömargruppen fakultetens dekan, prodekan för utbildning, tillika ordförande i utbildningsutskottet, prefekten, utbildningsledare, studierektor, programansvariga, samt lärare och studenter från de tre utbildningsprogrammen. Under platsbesöket fick bedömargruppen även en rundvandring i lokalerna på Munken, besökte Dag Hammarskjöld och Juridiska biblioteket och närvarade vid två undervisningsseminarier. Den slutliga rapporten har sedan arbetats fram av bedömargruppen efter platsbesöket.

I början av rapporten kommer en övergripande del som tar upp utbildnings- och studiemiljö vid Juridiska fakulteten som kopplar till de tre utbildningsprogrammen. Denna del är till viss del gemensam för de tre programmen och till viss del uppdelad på respektive program. Den övergripande delen avslutas med rekommendationer på ett antal punkter. Dessa rekommendationer ska läsas tillsammans med rekommendationer som ges för respektive program senare i bedömmarrapporten.

Efter den inledande delen kommer bedömning av respektive program utifrån de 11 aspekterna. Dessa har bedömts utifrån erhållna underlag och information som framkom vid platsbesöket. Bedömningen avslutas med ett avsnitt om magisterprogrammets styrkor, utvecklingsområden och rekommendationer från bedömargruppen. Som bilaga till rapporten finns det ifyllda frågeformuläret från Juridiska fakulteten *Utvärdering av Juridiska fakultetens magisterprogram 2020*.

2 Övergripande om utbildnings- och studiemiljön vid juridiska fakulteten

2.1 Pedagogisk grundsyn vid juridiska fakulteten

Den problembaserade pedagogiska metoden (PBI) utgår från att studenternas egna aktiva arbete står i centrum. Metoden är mycket uppskattat bland studenterna - *The only way of learning law* (citerat från intervju med student på ett av magisterprogrammen). Studenterna upplever att metoden ger en god förberedelse för kommande yrkesliv.

Studenterna har särskilt uppmärksammat den goda och kontinuerliga kontakt som de har med sina lärare på kurserna. Många internationella studenter är ovana vid den enkla kommunikation som erbjuds på programmen och detta har särskilt lyfts fram som en viktig och uppskattad aspekt.

De internationella studenter som kommer till universitet är inte sällan ovana att jobba utifrån den nämnda inlärningsmodellen. Såväl samarbete i grupp som det få antal föreläsningar som ges har lyfts fram som en utmaning bland flera av studenterna på programmen. Vad gäller gruppansättningen har flera studenter uppmärksammat bedömargruppen på att ambitionsnivån inom gruppen kan variera, något som påverkar det djup som studenterna får i sin inläring. Av självvärderingarna framgår att programmen tidigare har upplevt problem med studenternas engelskkunskaper, men detta lyftes inte fram av studenterna. Studenterna på *Internationell skatterätt och EU-skatterätt* som under den tredje delkursen fick samläsa med svenska studenter fick ett gott utbyte och en större förståelse för PBI-metoden.

Förslagsvis kan en propedeutisk kurs hållas innan programstart. Kursen kan vara allmän för samtliga studenter på Juridiska fakultetens magisterprogram och hållas av studenter på högre årskurser på juristprogrammet. I kursen kan diskussioner hållas om vilken effekt olika ambitionsnivå bland studenterna kan få samt hur man kan arbeta för att gemensamt nå uppsatta mål. Vi ser också att en kurs av detta slag kan få en god social effekt för studenterna utöver att den förstås bidrar till en förståelse för PBI-metoden. Som alternativ eller komplement till den propedeutiska kursen kan studenterna få en mentor från högre termin på juristprogrammet. Mentorn kan vägleda studenterna i *hur* en basgrupp kan arbeta på effektivaste sätt samt hur de kan dra nytta av varandras olikheter.

Utöver att studenterna på magisterprogrammen ska ges en god inskolning i vad PBI är och syftet med varför just den metoden har valts så bör också de undervisande lärarna vid fakulteten introduceras till den pedagogiska metoden. Dels för att säkerställa att metoden genomgående används på ett korrekt sätt på programmen, dels för att lärarna högskolepedagogiskt ska kunna meritiera sig. I dagsläget lär sig lärare PBI-metoden genom att de antingen själva har använt metoden i sina tidigare studier eller genom att de introduceras till metoden på juristprogrammet av lärare inom lärarlaget. Emellanåt hålls också pedagogiska seminarier på fakulteten vilket bedömargruppen ser positivt på. Däremot anser vi att det krävs komplement till nuvarande introduktion. Förslagsvis kan nuvarande arbetssätt kompletteras med en teoretisk utbildning i PBI som kan hållas av interna lärare vid fakulteten och kompletteras med lärare från enheten för universitetspedagogik och/eller en extern lärare. En sådan utbildning bör motsvara ett antal veckor högskolepedagogisk utbildning för den deltagande läraren och på så vis bidra till lärarens högskolepedagogiska meritering.

Vidare bör fakulteten fundera på hur den säkerställer att externa lärare och gästföreläsare utan erfarenhet av PBI-metoden får en grundläggande utbildning i metoden.

2.2 Studiemiljön för studenter på magisterprogrammen

Den generella uppfattningen bland studenterna på magisterprogrammen är att fakulteten erbjuder ändamålsenliga lokaler. Facilitetsutrymmen är också tillräckliga. Många studenter har vidare uttryckt att bibliotekets resurser är mycket goda med undantag för äldre litteratur. Enligt biblioteket går dock äldre litteratur relativt enkelt att beställa via fjärrlån. Studenterna har introducerats till bibliotekets databaser och hur de söker information.

Magisterprogrammen är 1-åriga vilket medför en psykosocial utmaning för studenterna. Detta då det inte finns studenter på en högre årskurs som kan vara med och välkomna och introducera studenterna till studier vid Uppsala universitet och det specifika utbildningsprogrammet. Studenterna på programmen berättade att nationerna fyller en viktig social funktion. Med anledning av detta bör fakulteten hålla en dialog med Juridiska Föreningen inför programstart för att säkerställa att föreningen/kåren vidtar åtgärder för att inkludera studenterna antagna på magisterprogrammen. Utöver en social samverkan bör Juridiska Föreningen även introducera magisterstudenterna till föreningens utbildningsbevakning och på så vis ge dem en möjlighet att påverka sin utbildning (se avsnitt 2.4.1).

Studenterna uttryckte önskemål om att bli inkluderade i Kontaktdagen (arbetsmarknadsmässa) som anordnas av Juridiska Föreningen. I syfte att inkludera magisterstudenterna måste information även ges på engelska.

2.3 Lärarbemanning av magisterprogrammen

2.3.1 Internationell skatterätt och EU-skatterätt

Bemanningen är bra. Det samarbete som lärarna på programmet har idag ser bedömargruppen mycket positivt på och det kan anses föredömligt för övriga magisterprogram. Programansvarig, Katia Cejje, anordnar regelbundna lärarmöten och vår gemensamma uppfattning är att samtliga lärare på programmet har en god insikt i programstrukturen och dess mål. Denna uppfattning delas också av studenterna.

2.3.2 Internationell investeringsrätt

Programansvarig Kaj Hobér är mycket uppskattad bland studenterna. Kombinationen av de praktiska och teoretiska kunskaperna som Hobér besitter har lyfts fram som särskilt värdefulla bland studenterna. Att programmet är avhängigt en professor är förstås sårbart, inte minst när Kaj Hobérs anställning som seniorprofessor sträcker sig fram till sista juni. Även om ett

universitetslektorat inom området är utlyst anser vi att bemanningen bör ses över, i syfte att minska sårbarheten och arbetsbelastningen hos programansvarig. Programmet bör ha fler än en examinator med ämneskompetens.

2.3.3 Immaterialrätt

Kacper Szkalej har bland studenterna lyfts fram som en mycket engagerad lärare. Däremot är lärarbemanningen problematisk och bedömagruppen instämmer i att det är lämpligt att göra uppehåll i programmet läsåret 20/21.

Vidare uppfattar bedömagruppen att det saknas en programansvarig för programmet (nuvarande programansvarig är tjänstledig) vilket är allvarligt. Kvalitén kan inte säkerställas när det saknas en person med övergripande ansvar för programmet.

2.4 Pedagogisk kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling

2.4.1 Övergripande

Studenterna på magisterprogrammen saknar idag vetskap om att Juridiska Föreningen finns samt att det finns ett utbildningsutskott som kan påverka deras utbildning. Det låga studentinflytandet är något som direkt hindrar programmens kvalitetsutveckling. I dagsläget är studenternas möjligheter att påverka sin utbildning vid magisterprogrammen hänförd till fakultetens kursutvärderingar samt informella diskussioner med programansvarig och lärare på respektive program. Studenterna lyfte fram vikten av att vara anonym på kursutvärderingar och arbetsmiljöenkäter. Frågor om kön, land för grundutbildning, ålder, bakgrund m.m. bör exkluderas för att garantera anonymiteten.

Vad gäller programrapporten, som har till syfte att utveckla kvalitén på programmen, är vår uppfattning att dessa skrivs av respektive programansvarig och utan direkt inflytande från studenter och/eller andra lärare på programmen. Bedömagruppen anser att det saknas transparens i kvalitetsutvecklingsarbetet. Programrapporterna diskuteras muntligen i utbildningsutskottet och återkoppling gällande förslag på åtgärder kommuniceras inte till studenterna. Däremot uttryckte studenter på programmet *Internationell skatterätt och EU-skatte* att tidigare studenters åsikter hade beaktats i utvecklingen av programmet.

När programrapporterna skrivs bör de 11 aspekterna i universitets modell för utbildningsutvärdering (se s. 10 i självvärderingen) samt målen i bilaga 2 i högskoleförordningen (*kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt*) beaktas. Dels för att effektivisera framtida utvärderingar av programmen, dels för att säkerställa att samtliga aspekter och mål arbetas med. Det är inte tvistigt att programmen når de programspecifika målen men man måste säkerställa att dessa mål överensstämmer med de 11 aspekterna och högskoleförordningens mål. Katia Cejie har i sina programrapporter tillämpat aspekterna och målen på ett ändamålsenligt sätt och kan fungera som en resurs för att lära upp övriga programansvariga. Kunskap om aspekterna och målen bidrar till en struktur på programmet som skapar goda förutsättningar för progression inom lärandemålen hos studenterna.

2.4.2 Antagningsprocessen

Den grundläggande behörighetskontrollen sker centralt av antagningsenheten på universitetet, därefter görs den särskilda behörighetskontrollen av institutionen. En första bedömning görs av studievägledare och sedan görs den slutliga bedömningen av programansvarig på respektive magisterprogram. Kriterierna för den slutliga bedömningen ser olika ut bland programansvariga. Bedömaregruppen tror att ett erfarenhetsutbyte mellan programansvariga kan komma väl till hands. Dessutom anser bedömaregruppen att fler lärare bör vara med vid den slutliga bedömningen, dels för att säkerställa rättssäkerheten, dels för att minska sårbarheten.

Programmen saknar explicita kriterier för den slutliga bedömningen av den särskilda behörigheten, vilket kan försvåra möjligheten för framtida programansvariga att på ett effektivt sätt överta antagningsprocessen och likväl är tydliga kriterier en grund för att kunna motivera vilka som antas till programmet.

Utformningen av det personliga brev som används i urvalsprocessen för magisterprogrammen bör ses över. Förslagsvis kan tydligare instruktioner ges kring hur det personliga brevet och rekommendationsbrevens ska vara utformade av den sökanden för att brevet enklare ska kunna användas i urvalsprocessen.

Till läsåret 19/20 tillämpades de särskilda behörighetsreglerna (15 hp skatterätt och en grundexamen i juridik eller rättsvetenskap) vid antagning till *Internationell skatterätt och EU-skatterätt*. Sökantalet till programmet var detsamma som tidigare år men konsekvensen av tillämpningen av behörighetsreglerna var att programmet enbart fick 1 behörig sökande och av den anledningen justerades behörighetsregeln till att det enbart krävdes 7,5 hp skatterätt. Antalet behöriga blev då 17, men enbart 6 studenter registrerade sig på programmet. Med anledning av detta rekommenderar bedömaregruppen att behörighetskraven till programmet ses över.

Vi ser inga problem med lärarbemanningen av programmet eller intresset för programmet från sökanden och det är därför beklagligt att programmet har ställts in till kommande läsår (20/21). Vidare bör det kommuniceras till nuvarande studenter att intresset för programmet inte har sjunkit utan att det låga antalet studenter på programmet beror på den justerade urvalsprocessen för detta läsår (19/20).

Nationellt har kraven på engelska höjts för studenter från vissa länder och bedömaregruppen rekommenderar programansvariga att följa upp vilken effekten har blivit och om ytterligare åtgärder behövs.

2.5 Rekommendationer

2.5.1 Utveckling av den pedagogiska grundsynen

Studenterna bör ges en propedeutisk kurs i den pedagogiska metoden med möjlighet till erbjuden mentor (gruppvis).

Lärarna bör erbjudas högskolepedagogisk kurs i PBI-metoden. Detaljer enligt ovan.

2.5.2 Studiemiljö för studenter

Fakulteten bör föra en dialog med Juridiska Föreningen som i sin tur kan inkludera studenterna på magisterprogrammen i sina studiesociala aktiviteter och studiebevakning.

2.5.3 Lärarbemanning

Bemanningen på *Internationell skatterätt och EU-skatterätt* är mycket god. Däremot ska bemanningen på de övriga två programmen ses över inför kommande läsår. Med nuvarande lärarbemanning rekommenderar bedömargruppen att magisterprogrammet i *Immaterialrätt* inte utlyses för nästa läsår.

2.5.4 Pedagogisk kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling

Fakulteten bör föra en dialog med Juridiska Föreningen i syfte att inkludera studenterna på magisterprogrammen i kårens studiebevakning. Vidare ska de 11 aspekterna samt målen i bilaga 2 till högskoleförordningen (s.k. examensordningen) beaktas vid utförande av programrapporterna och utbildningsplaner.

2.5.5 Antagningsprocessen

Börja samverka mellan programmen vad gäller antagningsprocessen. Vidare bör tydliga kriterier ställas upp för urvalet till programmen, detta inkluderar riktlinjer kring det personliga brevet och rekommendationsbrevet. Slutligen rekommenderas att effekten av den nationella förändringen i krav på engelska följs upp.

3 Magisterprogram i internationell skatterätt och EU-skatte rätt

3.1 Genomgång av de 11 bedömningsaspekterna

- **att utbildningen når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildningsspecifika mål, dvs. att de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade studieresultaten**

Programmets övergripande syfte är att förmedla en fördjupad förståelse för centrala frågor i internationell skatterätt och EU-skatte rätt. I utbildningsplanen beskrivs sju mer specifika mål. Utbildningen utgår från den metod som brukar benämnas problembaserad inläring och som förutsätter en hög grad av studentaktivitet både före och vid undervisningstillfällena.

Högskolelagens och högskoleförordningens kriterier för avläggande av magisterexamen (examensordningen) kommer till uttryck i de nämnda målen i programmets utbildningsplan och i de enskilda kursplanerna samt i kursmaterialet. Även i examinationsmomenten beaktas dessa mål. Av underlaget framgår att dessa mål och förväntningar tydligt och kontinuerligt förmedlas till studenterna under utbildningen. Det som i högskoleförordningen benämns ”värderingsförmåga och förhållningssätt” kunde dock förmedlas på ett klarare och något mer konkret sätt i utbildningsplanen och kursplanerna.

Frågan är om de faktiska studieresultaten motsvarar dessa förväntade studieresultat. Med utgångspunkt i det underlag som vi tagit del av samt i våra iakttagelser under platsbesöket är vår övergripande bedömning att så utan tvekan är fallet, men att där finns utrymme för utveckling i några avseenden. Det är utmaningar som programledningen synes vara väl medveten om och försökt komma till rätta med.

Programmet har flera styrkor. Det är sprunget ur den starka forskargrupp i internationell skatterätt som finns vid fakulteten. Flera seniora lärare (professorer och docenter) delar på undervisningen och programmets innehåll återspeglar till stor del deras respektive forskningsområden. Inom ramen för den problembaserade pedagogiska metoden sätts studenternas lärande i centrum och utrymmet för färdighetsträning är stort, liksom möjligheterna till återkoppling. Sist men inte minst bör nämnas programledningens stora engagemang i studenternas lärande och dess lyhördhet för behovet av eventuella förändringar i programmets innehåll och form. Motiveringen till det pedagogiska pris som nuvarande programansvariga, docent Katja Ceije tilldelades av Uppsala universitets 2019 gäller bl.a. hennes insatser på magisterprogrammet i internationell skatterätt och EU-skatte rätt.

Som nämndes ovan finns även en del utmaningar att beakta. Merparten av dessa tycks hänföra sig till studenternas studiebakgrund och förkunskaper och svårigheterna att få till stånd en homogen studentgrupp när det gäller förkunskaper och ambitionsnivå för studierna. Det gäller bl.a. varierande och i viss mån bristande kunskaper i engelska språket och även i den materiella rätten samt svårigheter att kunna tillämpa den pedagogiska grundmodell som programmet bygger på, dvs. den problembaserade pedagogiken. Det har även förekommit brister vad gäller kunskaper om hur man skriver en promemoria och hur man håller en föredragning. Dessa problem kan t.ex. antas ha bidragit till den relativt låga genomströmningstakten för läsåret 2018/19. För detta läsåre registrerades 31 studenter på programmets första delkurs men endast tio studenter slutförde den fjärde och sista kursen i tid

genom att lämnade in sitt examensarbete. De flesta lämnade dock så småningom in sina examensarbeten.

Flera åtgärder har under årens lopp vidtagits för att komma till rätta med problemen. Antagningskriterierna har nationellt setts över vad gäller kunskaperna i engelska för studenter från vissa länder. Mycket arbete har lagts ner på att ge studenterna en utförlig introduktion till den pedagogiska metod som programmet bygger på. Vidare har också fler inslag av färdighetsträning i muntlig och skriftlig framställning lagts in i de olika delkurserna. Av programrapporterna och självvärderingen framgår att insatserna lett till påtagliga förbättringar men att problemen ännu inte är fullt ut lösta.

Med undantag för de två sista läsåren har runt 100 studenter antagits. Av dessa har 20-25 studenter börjat på programmet, vilket bedöms vara optimalt. Erfarenheterna från 2018/19 års program föranledde en översyn av tillämpningen av antagningskriterierna. Tillämpningen av kravet på tidigare studiepoäng i skatterätt skärptes. Det i sin tur fick till följd att endast sex studenter började på 2019/20 års program. Med så få studenter bedömdes det svårt att tillämpa den problembaserade metodiken med basgrupper varför fakulteten valde att inte ge programmet för läsåret 2020/21.

Inför nästa antagningsomgång kommer enligt programansvarig den formella behörigheten att ses över liksom tillämpningen av kriterierna för bedömning av ansökningarna. Tydligare riktlinjer för det personliga brev och det rekommendationsbrev som lämnas in tillsammans med ansökan kan övervägas. Därutöver planeras också insatser för en mer riktad marknadsföring bl.a. i samband med att lärare från programmet gästföreläser vid universitet i Kina.

Den planerade översynen förefaller klok och lovande för att programmet åter ska kunna ges från och med läsåret 2021/22. Beträffande programmets marknadsföring kan en tydligare profilering av innehållet vara värdefull i syfte att skilja det från liknande magisterprogram vid andra europeiska universitet.

Studenternas resultat vid examinationen spelar naturligtvis en stor roll vid bedömningen av om de utbildningsspecifika målen med programmet nåtts. För att ta reda på detta kan betygsstatistik och alumnundersökningar fylla en viktig roll.

Av betygsstatistiken för programmet för åren 2013-2019 kan utläsas att hela betygsskalan utnyttjas och att det är en betydande del av studenterna som fått det högsta betyget, AB. Det höga betygssnittet visar också att programmet når upp till de utbildningsspecifika målen som har satts upp av fakulteten. Tillämpningen av betygsskalan över tiden bör dock vara densamma som för andra utbildningsnivåer. Betyg innebär alltid en sortering även inom en viss nivå.

I examensordningen anges att studenten ska visa kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt för att erhålla en magisterexamen. Bedömargruppen anser att de angivna kraven i examensordningen är uppfyllda. Vid intervjuer med studentrepresentanter från innevarande läsårs program framkommer också att de förväntningar de haft på programmet hittills uppfyllts.

Någon mer systematisk undersökning av studenternas karriärer efter avlagd magisterexamen har inte genomförts. Det nämns dock att ett nätverk har skapats för alumner från programmet.

I självvärderingen uppges vidare att många studenter får arbete direkt efter avslutad examen samt att åtminstone fem har antagits som doktorander i Sverige och i övriga Europa.

- **att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet**

När det gäller programmets *innehåll* bör det beaktas att skatterätt är ett dynamiskt ämne med hög förändringstakt. Det gäller i synnerhet nationell skatterätt där skatteregler tjänar som viktiga instrument för att uppnå olika politiska mål. Detta får i sin tur konsekvenser för hur skatterättsliga problem behandlas i internationella sammanhang och inom EU-rätten. Det framgår av underlaget vi tagit del av att det finns en god beredskap hos de programansvariga för att kontinuerligt anpassa såväl utbildnings- och kursplaner som det materiella innehållet i programmet efter denna höga förändringstakt. På så sätt får undervisningen en stark koppling till aktuella och centrala frågor inom den rådande skatterättsliga och skattepolitiska diskussionen. Det innebär emellertid samtidigt en utmaning att hitta lämplig kurslitteratur som behandlar sådana högaktuella frågor, vilket också understryks av kommentarer i självvärderingen och i kursvärderingarna. Utöver ändringar i det materiella innehållet i programmet har även den pedagogiska metodiken utvecklats genom införandet av t.ex. ett rättegångsspel (Moot Court) och mer träning i muntlig framställning samt genom nya examinationsformer.

De delämnena som studeras hör till de centrala inom ämnet. Det är frågor som kontinuerligt är föremål för vetenskapliga studier i såväl Sverige, övriga EU-länder som i resten av världen. Av underlaget framgår att professorer och docenter som är aktiva forskare i ämnet ansvarar för merparten av undervisningen och att seminarier, föreläsningar och andra kursmoment har stark koppling till pågående forskning. Metod- och tolkningsfrågor ges stort utrymme med färdighetsträning inom dessa områden och seminarier om forskningsetik har lagts in. I början av programmet hålls också en föreläsning om akademiskt skrivande och god forskningsetik. En ambition har varit att knyta gästforskare från andra lärosäten till programmet men av de scheman som finns tillgängliga framgår att under senare år har endast ett begränsat antal sådana gästforskare medverkat. Det ska också finnas ett akademiskt råd knutet till programmet men någon närmare information om hur det har fungerat i praktiken finns inte.

De olika kursmomenten bygger i stor utsträckning på praktikfall och studenternas omdöme är att det är fokus på den praktiska verkligheten. Av arbetsmiljöenkäten framgår att studenterna tycker att det finns goda möjligheter inom programmet att integrera teoretiska element med praktisk erfarenhet. De anser också att de fått en god bild av den forskning som bedrivs inom ämnet. Majoriteten anser också att lärarkollegiet har haft mycket hög kunskap inom ämnet och varit bra på att förklara aspekter som har varit svåra att förstå (fråga 18). Det framgår inte riktigt i hur stor utsträckning som programmet är direkt forskningsförberedande men det nämns att flera av de forna studenterna har blivit antagna till forskarutbildningar vid andra universitet.

En fråga som aktualiseras i all högre utbildning är ämnets avgränsning och förhållandet mellan bredd och djup. Så också inom detta program. Det allmänna syftet med programmet är, som nämndes ovan, att "förmedla en fördjupad förståelse för centrala frågor i internationell skatterätt och EU-skatterätt". Programmet är utformat så att studenternas förväntas ha grundläggande förkunskaper inom den del av skatterätten som omfattar direkt beskattning (inkomstbeskattning) och att grunden, i linje med programmets målsättning, därför redan är

lagd för fördjupade studier. Avsteg från denna princip har dock gjorts i ett avseende. Efter hand har nämligen den indirekta beskattningen (moms) getts större utrymme. Här är målsättningen inte att gå på djupet utan att ”ge en introduktion till mervärdesskatten.”. Det framgår också av såväl självvärderingen som kursvärderingarna att momsavsnittet är relativt ytligt.

En del av programmets innehåll som väcker frågor är de avsnitt som behandlar amerikansk skatterätt. Ett syfte tycks vara att ge tillfälle till komparativa studier. Att just amerikansk rätt valts som studieobjekt i detta sammanhang kan bl.a. förklaras med att det finns ett etablerat samarbete och forskarkontakter mellan lärarna/forskarna i ämnet vid uppsalafakulteten och Minnesota Law School. Amerikanska studenter har antagits till programmet. De har i vissa fall deltagit i undervisningen i Uppsala endast under den första terminen och därefter återvänt till USA för att där skriva ett examensarbete omfattande 30 högskolepoäng. Det är något oklart hur integrationen av de amerikanska studenterna har fungerat.

Utbildningens *form* har som grund den problembaserade metoden där studenterna förväntas ta stort ansvar för sitt eget lärande och delta aktivt i de olika kursmomenten. Metoden får anses väl beprövad inom fakulteten och i lärarlaget genom att den sedan lång tid utgör den grund på vilken hela juristprogrammet vilar. Liksom när det gäller utbildningens innehåll vittnar underlaget om att progression och integration utgör ledstjärnor för undervisningen. Under programmets gång ökar svårighetsgraden och komplexiteten i de problem som studenterna ska ta sig an. Genom återkommande moment av träning i muntlig och skriftlig framställning ges studenterna möjlighet att stärka sina färdigheter och förmågor på området.

- att undervisningen sätter studenternas lärande i centrum

Det råder ingen tvekan om att undervisningen på programmet i stort sätter studenternas lärande i centrum. Den problembaserade pedagogiska metoden utgår från att undervisningen i hög grad har studenternas egna aktiva arbete i fokus. Programledningens bedömning är att metoden och undervisningsformerna fungerar bra, vilket bekräftades vid det seminarium som bedömargruppen bevisade. Enligt kursvärderingarna är detta också studenternas omdöme även om där också framförs en del kritik, främst när det gäller hur samarbetet i de s.k. basgrupperna har fungerat. De studenter, främst från universitet utanför Sverige, som har haft svårt att förstå den problembaserade pedagogiken tycks ha getts bra vägledning. Emellertid, önskas fler lärarledda föreläsningar av de studenter som har besvarat arbetsmiljöenkäten (fråga 13). Läsaren ska dock göras uppmärksam på att endast en bråkdel av de studenter som antogs på programmet har besvarat enkäten samt att majoriteten av de besvarande kommer från universitet i eller utanför EU vilket kan påverka inställningen till den problembaserade metoden.

Det är vår bestämda uppfattning att metoden bör föras vidare. Svaret på önskemålet om fler föreläsningar och mer av facitsvar på uppgifterna bör mötas med en introduktion till och förklaringar av metoden, såsom redan gjorts. Det vore olyckligt om kritiken från några få studenter skulle leda till ändringar i ett pedagogiskt välfungerande program.

- **att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och att progression säkerställs**

Programledningen och lärarlaget har en tydlig struktur för hur progressionen ska löpa genom programmets olika delar. Det gäller såväl det materiella innehållet som färdighetsträningen i skriftlig och muntlig framställning. Komplexiteten och svårighetsgraden ökar efter hand. Examinationsmomenten varierar och studenterna får tydlig återkoppling på sina prestationer. Möjligen finns det utrymme för ytterligare klargöranden om vad som krävs för att erhålla ett visst betyg.

- **att verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnes- didaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig**

Lärarbemanningen på programmet är mycket god. Enligt självvärderingen är det främst två professorer och två docenter som ansvarar för undervisningen. Programmet tar även i viss mån in externa lärare. Samtliga lärare undervisar inom sina respektive specialistområden. Det finns fler anställda lärare som vill vara med och undervisa, vilket bådär gott för den framtida bemanningen. Lärarna på programmet har gemensamma lärarmöten vilket torde främja samsynen när det gäller såväl form och innehåll som progression.

Majoriteten av lärare på programmet har en läraranställning vilket förutsätter grundläggande högskolepedagogisk utbildning. Fakulteten har en pedagogisk grundsyn vilken är problembaserat lärande med stort fokus på studentaktivitet. Att studentaktiverande undervisning leder till mer djupinläring stöds av aktuell forskning på området. Lärarna på programmet får goda omdömen av studenterna i arbetsmiljöenkäten. Enligt arbetsmiljöenkäten tycker studenterna att andelen fall inom BPI-undervisningen ligger på en bra nivå. Undersökningen visar även att studenterna anser att de till en hög eller mycket hög grad tar ansvar för sina egna studier.

- **att internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas**

Den internationella dimensionen på programmet täcks av inriktningen på programmet, samt av att programmet har internationella studenter. Enligt studenternas svar i arbetsmiljöenkäten anser de att de i hög grad får ett internationellt perspektiv på ämnet. På den andra kursen på programmet, Internationell skatterätt (del II), har studenterna möjlighet att delta i ett rättegångsspel antingen i Uppsala eller i Leuven. Momentet är frivilligt och kräver relativt stora insatser från studenterna.

Studenternas kunskaper och erfarenheter från rättssystemen i hemländerna utnyttjas på ett konstruktivt sätt tidigt på programmet i en komparativ uppgift.

Hållbarhetsperspektiv ingår för närvarande inte i några examinerande moment på programmet. Däremot är det många av studenterna som i arbetsmiljöenkäten har uppgivit att de anser att aspekter på hållbarhetstemat tas upp under utbildningen.

- **att jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen**

Könsfördelningen bland studenterna är jämn. I betygsstatistiken kan ingen uppenbar skillnad i betyg mellan män och kvinnor ses. Det är fler manliga lärare som undervisar på programmet, men externa kvinnliga föreläsare har också medverkat. I programrapporten finns redovisat per kurs hur många undervisningstimmar som fullgjorts av kvinnliga lärare.

Jämställdhetsaspekten uppmärksammas på en av kurserna där sam- och särbesiktning av makar och familjer belyses genom EU-domstolens s.k. Schumacker-doktrin. Av svaren i arbetsmiljöenkäten framgår att studenterna verkar vara nöjda med hur jämställdhetsfrågor tas upp.

- **att utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv**

Programmet bör ha hög relevans för samhällets behov. Det styrks även i kursrapporten från läsåret 2018/19 där programansvarig skriver att många av programmets studenter får arbete i Sverige eller utomlands efter avklarad examen eller i vissa fall även lite före avklarad examen.

Genom att årligen genomföra studiebesök med studenterna hos relevanta arbetsgivare, t.ex. Skatteverket och någon advokatbyrå, främjas övergången till yrkeslivet. Programmets uppläggning och den fallbaserade pedagogiken förbereder också studenterna för ett kommande arbetsliv.

Studenternas svar i arbetsmiljöenkäten visar att de tycker att programmet gör dem väl rustade för yrkeslivet.

- **att studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen**

Av uppgifterna i självvärderingen är det svårt att avgöra i vilken utsträckning och i vilka fora som studenterna har möjlighet att vara med och påverka sin utbildning, annat än att det sker genom kursutvärderingar och informella processer. Av arbetsmiljöenkäten och inte minst av de intervjuer med studentrepresentanter som ägde rum under platsbesöket framgår emellertid att studenterna är mycket nöjda med hur de kan vara med och påverka sin utbildning. Det sker genom kursutvärderingar, men även genom kontinuerlig dialog med programansvarig. Informellt har studenterna kunnat påverka strukturen på hela programmet, vid en träff med programansvarig efter avklarad utbildning. Det kunde vara en god idé att formalisera utvärderingen av programmet under läsåret genom att be studenterna löpande och kortfattat efter respektive kurs beskriva vad de uppfattar som bra (tre saker) respektive vad som kan förbättras (tre saker). När det gäller behovet av en tydligare struktur för att säkra studenternas inflytande över programmet hänvisar vi till avsnitt 2.4.1 ovan.

- **att en för alla studenter/doktorander tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger**

Begreppet studiemiljö brukar ofta delas upp i tre olika delar, den fysiska, den psykologiska och den sociala studiemiljön. Av självvärderingen framgår att programansvarig på ett systematiskt sätt har arbetat med såväl den psykologiska som den sociala studiemiljön. Katia

Cejje har, som ovan nämnts, tilldelats Uppsala universitets fria pedagogiska pris år 2019 för sitt arbete med att skapa en trygg inkluderande studiemiljö för studenter från olika delar av världen. I självvärderingen lyfts även arbetet med studiesociala aktiviteter på programmet upp. Studenterna ger goda omdömen på denna punkt i arbetsmiljöenkäten.

Underlagen som studenterna får i början av programmet ger tydlig information om programmet och hur det är att vara student vid Juridiska institutionen vid Uppsala universitet (t.ex. vad problembaserad inlärning innebär). På kursnivå ger underlagen studenterna information om lärarnas förväntningar på studenterna (t.ex. framgår tydligt vad som krävs för respektive kurs gällande närvaro och examinerande moment). Vid intervjuer med studentrepresentanter från programmet under platsbesöket framgår att de är mycket nöjda med studiemiljön. Arbetsmiljöenkäten visar vidare att många av studenterna inte upplever negativ stress i samband med sina studier.

- **att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs**

Underlagen visar att kurserna på programmet genomför kursutvärderingar enligt gällande regelverk. Programrapporter lämnas för varje läsår och som underlag till den här utvärderingen bifogas de senaste sex årens programrapporter. Uppbyggnaden av rapporterna är densamma mellan åren vilket gör att det går att följa utvecklingen av programmet och de åtgärder som vidtagits för att säkra kvaliteten. Det är tydligt att programansvarig använder sig av programrapporterna och att de diskuteras i utbildningsutskottet i syfte att förbättra programmen, men det är oklart vilka övriga syften de tjänar.

3.2 Styrkor, utvecklingsområden och rekommendationer

3.2.1 Styrkor

Programmet är utvecklat inom en stark forskningsmiljö vid fakulteten. Lärarbemanningen är mycket god. Programledningen har en tydlig och väl genomtänkt struktur för programmet. Det skapar goda förutsättningar för att uppnå såväl examensordningens mål som utbildningsplanens och kursplanernas mer specifika mål. Kommunikationen mellan lärare och studenter är god och det finns en lyhördhet för studenternas behov.

3.2.2 Utvecklingsområden och rekommendationer

Antagningsprocessen bör förbättras, se avsnitt 2.4.2.

Fler moment som behandlar jämställdhets- och hållbarhetsaspekter bör inkluderas i programmet.

En tydligare och mer formaliserad struktur för studentinflytande bör införas, se också avsnitt 2.4.1.

4 Magisterprogrammet i internationell investeringsrätt

4.1 Genomgång av de 11 bedömningsaspekterna

- **Att utbildningen når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildningsspecifika mål dvs. att de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade studieresultaten**

Det övergripande syftet med programmet är att ge studenterna avancerade och detaljerade kunskaper om internationella skiljeförfaranden avseende tvister mellan investerare och stater. Målsättningen för programmet är vidare att undervisningen ska bygga på gedigna kunskaper och relevant forskning inom det aktuella rättsområdet. Underlaget ger inte anledning att tvivla på att dessa mål i hög grad uppnås. I syfte att nå målen tillämpas den problembaserade pedagogiska metoden. Av sammanställningen av den arbetsmiljöenkät som genomförts för programmet och de kursvärderingar som ingår i underlaget framgår att studenterna över lag anser att målen i hög grad har uppfyllts.

Högskolelagens och högskoleförordningens kriterier för avläggande av magisterexamen (examensordningen) kommer till uttryck i de utbildningsspecifika målen i programmets utbildningsplan och i de enskilda kursplanerna samt i kursmaterialet. Även i examinationsmomenten beaktas dessa mål. Det som i högskoleförordningen benämns ”värderingsförmåga och förhållningssätt” kunde dock förmedlas på ett klarare och något mer konkret sätt i utbildningsplanen och kursplanerna.

Frågan är om de faktiska studieresultaten motsvarar dessa förväntade studieresultat, dvs. målen i ovan nämnda dokument. Med utgångspunkt i det underlag som vi tagit del av är vår övergripande bedömning att så är fallet. Detta intryck bekräftas också i intervjuer med studenterna och genom våra observationer vid ett seminarium på programmet.

- **Att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet**

En seniorprofessor med forskningsbakgrund i ämnet ansvarar för större delen av undervisningen, vilket är utmärkt om än sårbart. Fakulteten är i färd med att anställa en universitetslektor med ansvar för ämnet som kan föra programmet vidare. Dessutom har två av tre tidigare doktorander nu hunnit disputerat. Praktiskt verksamma jurister deltar också i undervisningen liksom gästande utländska professorer. Intrycket är att det kan vara problematiskt att hitta tillräckligt många handledare för de avslutande examensarbetena. Här bör fakulteten överväga att börja lära upp en ny grupp med aktuella handledare.

Den centrala kurslitteraturen är en bok av ledande forskare inom området. Programmet har en praktisk inriktning och det framhålls både i kurslitteraturen och i en intervju med den programansvarige att kurserna i första hand ska ge färdigheter framför kunskaper. Studenten förväntas inhämta kunskaper och undervisningen syftar till att träna studenten i att tillämpa kunskapen. Detta är utan tvivel värdefulla element på programmet, och program av den här typen bör det finnas plats för vid en juridisk fakultet. Det gäller särskilt när programmet så tydligt vänder sig till studenter som alla har praktisk erfarenhet. Man kunde ändå önska sig ett något större inslag av metodologisk reflektion och användning av aktuella diskussioner i forskningslitteraturen. På så vis skulle programmet bättre uppfylla kravet i examensordningen

(bilaga 1 till högskoleförordningen) på att studenten efter magisterexamen ska ”visa sådan färdighet som fordras för att delta i forsknings- och utvecklingsarbete eller för att arbeta i annan kvalificerad verksamhet”. Detta bör kunna genomföras utan att det går ut över de praktiska sidorna av programmet.

Utbildningens *form* har som grund den problembaserade metoden där studenterna förväntas ta stort ansvar för sitt eget lärande och delta aktivt i de olika kursmomenten. Metoden får anses väl beprövad inom fakulteten och i lärarlaget genom att den sedan lång tid utgör den grund på vilken hela juristprogrammet vilar. Ett besök på ett seminarium övertygade om att metoden blir konsekvent och väl genomförd.

- **Att undervisningen sätter studenternas lärande i centrum**

Det råder ingen tvekan om att undervisningen på programmet i stort sätter studenternas lärande i centrum. Den problembaserade pedagogiska metoden utgår från att studenternas egna aktiva arbete står i centrum. Programledningens bedömning är att metoden och undervisningsformerna fungerar bra. Enligt de senaste kursvärderingarna är detta också studenternas omdöme även om där samtidigt framförs en del kritik, främst när det gäller hur samarbetet i de s.k. basgrupperna har fungerat. Av svaren i arbetsmiljöenkäten framgår också att studenterna vill ha fler lärarledda föreläsningar liksom mer återkoppling från såväl lärarna som kurskamraterna. (fråga 13 och fråga 19)

Liksom när det gäller utbildningens innehåll vittnar underlaget om att progression och integration utgör ledstjärnor. Genom återkommande moment av träning i muntlig och skriftlig framställning ges studenterna möjlighet att stärka sina färdigheter och förmågor på området.

Till programmets styrkor hör särskilt att de fyra delkurserna (modulerna) bygger på varandra och att de på så sätt främjar såväl progressionen som integrationen. Seminarierna och de olika uppgifter studenterna tilldelas lämnar gott om utrymme för färdighetsträning och återkoppling. Mycket av materialet på kursen tycks vara hämtat från verkliga tvister och detta har nog bidragit till att göra de komplicerade spörsmålen mer praktiska och handgripliga, något som kursvärderingarna också tyder på. Vidare förtjänar den spelade skiljedomsprocess som löper som en röd tråd genom den andra terminen, en s.k. *mock arbitration*, att lyftas fram. Även det momentet stärker möjligheterna till progression och integration samt ger goda möjligheter till återkoppling till studenterna på deras prestationer. Enligt studenternas svar i arbetsmiljöenkäten stämmer det dock endast till viss del att möjligheterna till återkoppling är goda.

Majoriteten av studenterna som har besvarat arbetsmiljöenkäten önskar fler lärarledda lektioner och en del önskar mer problembaserat lärande (fråga 13). Det ska dock uppmärksammas att de flesta som har svarat på enkäten (~90 %) har studerat i eller utanför EU innan och det finns därför anledning att anta att många studenter inte är vana vid utbildningsformen (den problembaserade metoden). I en intervju uttryckte studenter från programmet att de var nöjda med metoden ("the only way of learning law").

Vidare har upplevelsen i hur stort eget ansvar studenten har tagit troligtvis speglats av fakultetens val av utbildningsform. Majoriteten anser att de har fått ta ett stort eller mycket stort ansvar för sitt eget lärande (fråga 15). Relativt många önskar mer "feedback from other students" (fråga 13).

Såväl arbetsmiljöenkäten som intervjuer med studenter ger stöd för att framhålla den helt unika roll som den programansvarige, professor Kaj Hobér, spelar. Det framgår att han i hög grad är tillgänglig för studenterna och når fram till dem på ett ovanligt fint sätt och att studenterna har den största respekt för hans teoretiska och praktiska bakgrund i ämnet. Han tycks också vara en utmärkt ambassadör för den problembaserade pedagogiken.

Viktiga problem tycks hänföra sig till studenternas studiebakgrund och förkunskaper och svårigheterna att få till stånd en homogen studentgrupp när det gäller förkunskaper och ambitionsnivå för studierna. Det gäller bl.a. varierande och i viss mån bristande kunskaper i engelska språket och svårigheter att kunna tillämpa den pedagogiska grundmodell som programmet bygger på, dvs. den problembaserade pedagogiken. Särskilt de bristande kunskaperna i engelska är enligt programledningen ett stort problem eftersom det utgör ett hinder för effektiv undervisning under seminarierna. Såväl de studenter vars språkkunskaper är otillräckliga som övriga studenter drabbas. Problemet med en låg ambitionsnivå hos vissa studenter visas bl.a. i en ovilja att införskaffa nödvändig kurslitteratur. I självvärderingen uttrycks frustration över att dessa problem ännu inte kunnat bemästras och det nämns att programmets mål skulle uppfyllas i allt högre grad om de aktuella problemen kunde åtgärdas. Fakulteten kan överväga att för detta program, såväl som för de två andra magisterprogrammen, pröva andra former för att leda in studenterna i den problembaserade pedagogiken, t.ex. genom att erbjuda stöd från "äldre" juriststudenter som medverkar i basgrupperna vid de två eller tre första seminarietillfällena.

- **Att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och att progression säkerställs**

Studenterna testas på att tillämpa sina kunskaper genom tre tentor, tre pm och arbetet med en 15-poängsuppsats. Kursledaren går efter varje tentamen igenom vad som krävs för olika betyg, men studenterna får inte skriftlig och systematisk återkoppling på inlämnade arbeten.

Examinationen är som utgångspunkt anonym, men anonymiteten blir av praktiska skäl svår att upprätthålla, bl.a. eftersom ämnet för studentens pm ska godkännas av läraren.

Utbildningsplanen för programmet har tydliga målformuleringar och det finns en progression i fyra moduler med den avslutande uppsatsen (15 poäng) som den fjärde. De tre första modulerna går från det generella (rättsregler om skiljedom och folkrättsliga regler om internationella investeringar) till det mer speciella (skiljedom baserad på investeringsavtal).

Fakulteten kan överväga om progressionen i inläring kan förstärkas något genom individuell återkoppling på inlämnade skriftliga arbeten så att det för varje inlämning blir tydligare för studenten vad som krävs för att nå lärandemålen.

- **Att verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnes- didaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig**

I självvärderingen framgår att tre interna lärare och fem externa lärare undervisar, samt att seniorprofessorn Kaj Hobér är programansvarig. I självvärderingen framgår också att professorn i ämnet har hand om den största delen av undervisningen på programmet och att

han även har ett antal doktorander som stöd. Att lärarna har hög ämneskompetens styrks även av studenterna i arbetsmiljöenkäten. Hur den högskolepedagogiska / ämnesdidaktiska kompetensen ser ut går i underlaget inte att avgöra. Självvärderingen lyfter även vikten av gästföreläsare på programmet.

Enligt självvärderingen lyfter programansvarig att två av tre doktorander som har undervisat på programmet numera är disputerade. Lärarkapaciteten på programmet framöver är inte tydlig. Som nämnts ovan kan situationen vara sårbar genom att så mycket av programmet är avhängigt av den ansvarige seniorprofessorn. Tillsättningen av en ny person i ämnet kan i stor utsträckning avhjälpa detta, i alla fall om det ställs tydliga krav på att denna person ska ta på sig ansvaret för programmet. Fakulteten bör vidare ha uppmärksamheten riktad mot att säkerställa att det finns en grupp bestående av flera lärare som är aktiva i programmet.

- **Att internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas**

Den internationella dimensionen tänks täckas av innehållet, men det specificeras inte av vad i självvärderingen, samt att programmet till största del har internationella studenter. Mångfalden i gruppen gör att problem diskuteras utifrån många olika aspekter på programmet. Detta styrks även av studenternas svar i arbetsmiljöenkäten. Vid seminariebesöket styrktes det att studenternas olika bakgrund också tas till vara i undervisningen.

När det gäller hållbarhetsfrågor så lyfter programansvarig i självvärderingen upp att frågor om handel, investeringar och annan internationell samfärdsel på ett naturligt sätt kopplar mot hållbarhetsfrågor och att dessa är ständigt aktuella i diskussioner på programmet. Studenterna verkar enligt arbetsmiljöenkäten uppfatta att det ingår element som kopplar till hållbarhet på programmet, men spridningen på svaren är stor.

- **Att jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen**

Självvärderingen tar upp att programmet har en relativt jämn könsfördelning. Jämställdhet som perspektiv i undervisning tas inte upp i framställningen. Studenterna verkar enligt arbetsmiljöenkäten uppfatta att det ingår vissa sådana element, men uppfattningen är blandad bland studenterna om hur stor del av detta som förekommit på programmet.

Från betygsunderlagen ses ingen systematisk skillnad mellan män och kvinnor på programmet.

I kursrapporterna, som ingår som bilaga till programrapporterna, har inte uppgiften om antalet undervisningstimmar som fullgjorts av kvinnliga lärare fyllts i systematiskt.

De flesta skiljedomare är män och denna fråga diskuteras i undervisningen enligt studenterna.

En diskussion om den politiska sidan av investeringsavtal och skiljedomsförfarande täcks av kurslitteraturen och den programansvarige har framhållit att politiska spörsmål är en del av de flesta praktiska tvister som lyfts fram i programmet. Fakulteten kan överväga om utbildningsplanen för programmet bättre skulle kunna lyfta fram att ett lärandemål är att ”visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta

vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete”, som det heter i examensordningen (bilaga 1 till högskoleförordningen).

- **Att utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv**

Självvärderingen tar på ett tydligt sätt upp relevansen av ämnet och dess behov i samhället. Programmet har enligt självvärderingen hög relevans och programmet har inslag av interaktion med praktiskt verksamma (t.ex. förekommer flertalet studiebesök till relevanta arbetsgivare). Den problembaserade inläringen är tänkt att vara ”automatiskt yrkeslivsförberedande” enligt självvärderingen då verksamma jurister arbetar med att lösa problem. Detta stöds av arbetsmiljöenkäten som visar att studenterna tycker att programmet till hög grad förbereder dem för ett kommande arbetsliv. Intrycket styrks också i intervjuer med studenterna.

Ämnet är starkt specialiserat i den mening att det är få jurister som kommer att delta i investeringstvister i praktiken. Samtidigt är det ett ämne som har fått stor politisk uppmärksamhet de senaste åren och som jurister i näringslivet och den offentliga sektorn behöver ha grundläggande insikter i.

- **Att studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen**

Självvärderingen har en svag diskussion som mest avser informella processer kring studentinflytande. I vilken mån studenter deltar i institutionaliserade forum och processer framgår inte. Kursvärderingar är snarare förväntat än ett kvalitetskriterium.

Det har nyligen etablerats mer eller mindre informella grupper för kontakter mellan studenter som tidigare fullgjort programmet (alumniförening), och dessa bör för framtiden kunna bli värdefulla inslag i både den löpande utvärderingen av programmet samtidigt som de skapar nyttiga nätverk för gamla och nya studenter.

Vi hänvisar i övrigt till våra synpunkter i den övergripande delen om möjligt samarbete med studentföreningen som kan säkra bättre kontinuitet i studentmedverkan i dessa ettåriga program, se avsnitt 2.4.1.

- **Att en för alla studenter/doktorander tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger**

Begreppet studiemiljö brukar ofta delas upp i tre olika delar, den fysiska, psykologiska och sociala studiemiljön. I självvärderingen framgår att programansvarig på ett systematiskt sätt har arbetat med psykologiska och den sociala studiemiljön.

I självvärderingen framstår arbetsmiljön som god i den allmänna framställningen, samt en lite oklar diskussion om studiesociala aktiviteter utanför programmet.

I arbetsmiljöenkäten ger studenterna generellt mycket höga betyg till sin arbetsmiljö. De ger även goda betyg till biblioteken vid Uppsala universitet som hälften av studenterna anser är mycket tillfredställande vad gäller plats att studera.

Enligt självvärderingen så är kunskaper i engelska bristande för en del studenter på programmet "Undermåliga kunskaper i språket omöjliggör effektiv undervisning i seminarierummet, vilket är ryggraden i den problembaserade undervisningsmetoden". Detta bör rimligen påverka studenternas psykologiska och sociala studiemiljön åtminstone under den första kursen på programmet.

Vi hänvisar också här till synpunkterna i den övergripande delen om bättre samarbete med studentföreningen, se avsnitt 2.4.1. Ett sådant samarbete kan lägga grunden för mer kontakter med studenterna på juristprogrammet.

- **Att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs**

Programmet har löpande under åren genomfört programrapporter. Dessa verkar vara av en avrapporterande karaktär och innehåller inga förslag på utveckling av programmet.

4.2 Styrkor, utvecklingsområden och rekommendationer

4.2.1 Styrkor

Programmet leds av en mycket kompetent och ämnesmässig lärare. Intrycket är att programmet innehållsmässigt är relativt unikt i sitt slag och att det fyller ett tydligt behov. Programansvarig informerade om att detta är den enda ettåriga utbildningen i världen inom detta ämne. Ämnen som tas upp på programmet är viktiga i den offentliga debatten och för studenterna och det behövs jurister i både näringslivet och den offentliga sektorn som har kunskap inom ämnet. Detta i kombination med användandet av den problembaserade pedagogiken gör att programmet framstår som såväl eftertraktat som mycket uppskattat bland studenterna.

Programmet är till stor del baserat på verkliga rättsfall och studenterna får en gedigen färdighetsträning med en tydlig progression. Kommunikationen mellan studenter och ansvarig lärare är mycket god. Inslaget av så kallade *mock arbitration* på programmet främjar aktiva insatser från studenterna, vilket ligger till grund för träning i grupparbete. Dessutom tränas studenterna på muntlig presentation i plenum på ett sätt som efterliknar kommande yrkesliv. Studenternas möjlighet till att progressera sin kunskap och färdighet inom det praktiska ämnet är inte limiterat till kursmaterialet utan studenterna uttrycker att Kaj Hobérs erfarenhet inom ämnet möjliggör för större progression. "If you want to learn more you can do that" (citerat en student på programmet).

4.2.2 Utvecklingsområden och rekommendationer

Lärarbemanningen på programmet har varit bra, men bör ses över för en kommande utlysning, se även avsnitt 2.3.2. Fakulteten bör säkerställa att det finns en grupp lärare som kan vara med och undervisa på programmet och att handleda studenternas examensarbete. En kommande ny programansvarig bör få en tydlig introduktion till uppdraget och vilka mål som programmet ska nå och vad det utvärderas på (se även avsnitt 2.4.1). Om uppdrag som programansvarig ska ingå i den nya lärarens arbetsuppgifter så bör detta kommuniceras.

Undervisningen på programmet har en praktisk/tillämpad inriktning, vilket syftar till att i första hand ska ge färdigheter framför kunskaper. Kunskaperna förväntas studenterna skaffa sig genom att förbereda sig inför seminarieuppgifter. Bedömargruppen anser att programmet borde ha något större inslag av metodologisk reflektion och användning av aktuella diskussioner i forskningslitteraturen.

Fakulteten bör överväga om progressionen i inläring kan förstärkas genom individuell återkoppling på inlämnade skriftliga arbeten så att det för varje inlämning blir tydligare för studenten vad som krävs för att nå lärandemålen.

Fakulteten kan överväga om utbildningsplanen för programmet bättre skulle kunna lyfta fram att ett lärandemål är att ”visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete”, som det heter i examensordningen (bilaga 1 till högskoleförordningen).

En tydligare och mer formaliserad struktur för studentinflytande bör införas, se avsnitt 2.4.1.

5 Magisterprogrammet i immaterialrätt

5.1 Genomgång av de 11 utvärderingsaspekterna

- **Att utbildningen når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildningsspecifika mål dvs. att de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade studieresultaten**

Det övergripande syftet med programmet är enligt utbildningsplanen att förmedla en fördjupad förståelse för centrala frågor i internationell och EU-rättslig immaterialrätt. De mer specifika mål som ställs upp i utbildningsplanen fokuserar på bredare och fördjupade kunskaper inom området, fördjupad kunskap om immaterialrättens metod, förmåga att muntligt och skriftligt redovisa komplexa rättsfrågor inom området samt förmåga att på ett kvalificerat sätt diskutera immaterialrättsliga frågor. Härutöver ska studenterna efter att ha genomgått programmet också ha förmåga att argumentera, analysera och värdera komplexa rättsfrågor som rör EU-rätten på området samt ha skrivit en 30-poängs uppsats i ämnet.

Högskolelagens och högskoleförordningens kriterier för avläggande av magisterexamen (examensordningen) kommer till uttryck i de utbildningsspecifika målen i programmets utbildningsplan och i de enskilda kursplanerna samt i kursmaterialet. Även i examinationsmomenten beaktas dessa mål. Det som i högskoleförordningen benämns "värderingsförmåga och förhållningssätt" kunde dock förmedlas på ett klarare och något mer konkret sätt i utbildningsplanen och kursplanerna.

Till programmets styrkor hör ämnets aktualitet och betydelse i den kunskapsbaserade ekonomin. Immaterialrätten har kommit att inta en viktig roll i dagens samhälle. Rättsområdet har vuxit i både betydelse och komplexitet. Dess samhällsrelevans och centrala ställning beskrivs utförligt i självvärderingen. Programmet inleds med en introduktionskurs och avslutas med en kurs inom vilken studenterna skriver sina magisteruppsatser. Ämnena för programmets övriga delkurser, Advanced Trade Mark Law, Copyright Protection in the Digital Society och Patent Law and Pharmaceuticals, förefaller väl valda. Det faktum att de ämnen som programmet behandlar rymmer ett antal politiska, ekonomiska och inte minst etiska frågor och utmaningar gör det särskilt lämpligt för att ge studenterna möjlighet att utveckla sina förmågor till kritiskt tänkande, analys och argumentation.

I självvärderingen lyfts inga särskilda problem eller utmaningar för programmet. Däremot framgår det av sammanställningen av arbetsmiljöenkäten och kursvärderingarna för programmet att studenterna inte fullt ut anser att målen för programmet uppfyllts. Möjligen skulle denna observation kunna preciseras så att det ibland framstår som att fokus för att uppnåendet av de utbildningsspecifika målen fokuseras till de ingående kurserna, snarare än programmet som helhet.

På vissa kurser har informationen och administrationen varit bristfällig. Bl.a. gäller detta hur ammanuensfunktionen fungerat. Vidare finns det önskemål om ytterligare träning i muntlig framställning och mer utrymme för återkoppling från såväl lärare som kurskamrater.

- **Att studenterna når förväntade studieresultat?**

Genomströmningen på programmet var god för läsåret 2018/19 då alla de 20 studenter som började på programmet tog ut sin examen.

Frågan är om de faktiska studieresultaten motsvarar dessa förväntade studieresultat, dvs. målen i ovan nämnda dokument. Med utgångspunkt i det underlag som vi tagit del av är vår övergripande bedömning att så är fallet. Studenterna möter relativt varierade examinationsformer som prövar deras kunskaper och färdigheter i olika dimensioner. Salstentamina används inte i någon större utsträckning, utan examinationen utgörs främst av hemtentamina och individuella PM där studenterna förväntas att professionellt argumentera utifrån ett rättsfall. Dessutom sker tillämpningsprövning av färdigheter genom t.ex. s.k. mock courts.

- **Att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet**

Lärarna bedöms ha goda kunskaper i ämnet men jämfört med motsvarande omdöme för de båda övriga magisterprogram ha ett lägre engagemang i undervisningen, vara sämre på att stimulera studenterna att aktivt delta i undervisningen och sämre på att förklara sådant som är svårt att förstå. Detta verkar dock åtgärdats till läsåret 2019/20, då studenterna uttryckt stor belåtenhet med programansvarigs engagemang. Studenterna anser vidare att de i begränsad utsträckning fått användbar återkoppling på sina prestationer.

Undervisningen har i relativt hög grad utförts av gästföreläsare. Det bör utvärderas om fakulteten på detta sätt kunnat sätta sin prägel på kurserna i tillräckligt stor utsträckning. Enligt självvärderingen är lärarlaget sammansatt av både forskare och praktiker för att ge studenterna såväl fördjupade teoretiska kunskaper som praktiska kunskaper i ämnet. Såväl självvärderingen som platsbesöket gav vid handen en bild (om än inte helt entydig) att en relativt stor del av lärarna utgörs av externa lärare och en relativt låg andel av lärarna är knutna till institutionen. Och att de externa lärarna står för en stor del av både föreläsningar/lektioner och seminarier. Förutsättningarna för att undervisningen ska kunna vila på vetenskaplig grund torde vara goda genom kopplingen till den forskning som bedrivs av bl.a. de lärare som är verksamma vid institutionen, samtidigt som gästlärare ger möjlighet till inblickar i det praktiska arbetet och erfarenheter inom området.

En uppenbar fara framgent för den vetenskapliga anknytningen synes vara den utveckling där en av professorerna (tidigare programansvarig) är tjänstledig för att prova på annat arbete och den andre professorn för tillfället innehar uppdraget som prefekt för institutionen. För närvarande utgörs därför den huvudsakliga lärarkapaciteten av den adjunkt (i slutskedet av sitt avhandlingsarbete som skulle kunna innebära en befordran till universitetslektor) som nu i praktiken fungerar som programansvarig. För att långsiktigt bibehålla den vetenskapliga kopplingen i programmet torde bemanningen behöva förstärkas, vilket också avspeglas i beslutet att ställa in programmet för läsåret 2020/21.

Utbildningens form har som grund den problembaserade metoden där studenterna förväntas ta stort ansvar för sitt eget lärande och delta aktivt i de olika kursmomenten. Metoden får anses väl beprövad inom fakulteten och i lärarlaget genom att den sedan lång tid utgör den grund på vilken hela juristprogrammet vilar. För studenter som saknar erfarenhet av denna

undervisningsform skulle mycket kunna vinnas på att tydligare introducera PBL inte bara genom föreläsningar utan också genom att låta mer erfarna studenter (t.ex. från juristprogrammet) medverka vid introducerande kursmoment eller genom någon form av propedeutisk kurs.

Överlag tycks studenterna vara nöjda med lärarlagets kunskaper även om några av dem, till viss del anser att pedagogiken kan förbättras men detta kan eventuellt kopplas till att de är ovana med undervisningsformerna. Det framkom dock vid platsbesöket att vissa gästföreläsningar kunde utvecklas med avseende på lärarnas kännedom om programmets innehåll och vilka kunskaper som studenterna faktiskt besitter.

Det förtjänar särskilt att uppmärksammas att nya innovativa undervisningsmoment har införts på programmet såsom undervisning on-line enligt modellen ”flipped classroom”, vilket förefaller ha varit mycket uppskattat av studenterna.

Vad gäller kurslitteratur framstår den huvudsakligen som aktuell och relevant. Man använder också aktuella rättsfall som underlag till seminarium. Ett problem inom området är att utvecklingen går fort och att mer traditionella kursböcker snabbt blir inaktuella och behöver kompletteras med samtida forskningslitteratur och rättsfall. Studenterna uppmuntras till, och får lära sig av bibliotekarie, att söka aktuell litteratur i databaser mm.

- Att undervisningen sätter studenternas lärande i centrum

Det råder ingen tvekan om att undervisningen på programmet i stort sätter studenternas lärande i centrum. Den problembaserade pedagogiska metoden utgår från att studenternas egna aktiva arbete står i centrum. Programledningens bedömning är att metoden och undervisningsformerna fungerar bra. Ett problem med nuvarande bemanning av programmet är att programansvarig kan ha svårt att hinna med alla delar vad avser studentkontakt, programutveckling och handledning.

- Att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och att progression säkerställs

Som diskuterats tidigare så används relativt varierade examinationsformer och stor vikt läggs vid studenternas förmåga att kritiskt argumentera kring olika frågeställningar. Den relativt låga andelen traditionella tentamina kan innebära att graden av studentanonymitet i examinationen minskar. Det kan också vara problematiskt om en lärare ansvarar för mycket stor andel av undervisning och handledning på programmet.

Överlag finns en bra diskussion om ingående kurser men mindre explicit diskussion om progression. Programmet är uppbyggt så att studenterna efter att ha genomgått en introducerande kurs i Avancerad immaterialrätt 7,5 hp sedan tar tre kurser inom de tre rättighetsområdena avancerad varumärkesrätt i EU, upphovsrätt i informationsområdet och Patent och pharma. Detta innebär att den huvudsakliga progressionen sker genom breddad områdeskunskap samt den avslutande fördjupning som det terminslånga uppsatsarbetet innebär. Programansvariga menar att de redan innan examensarbetet påbörjas kan se en tydlig progression hos studenterna. En sådan innehållsmässig progression skulle med fördel kunna

kompletteras med en tydligare linje vad gäller färdigheter t.ex. med avseende på skriftlig och muntlig framställan i målen i kursplanerna.

Eftersom den avslutande uppsatsen utgör en sådan stor del av programmet är det viktigt att genomförandet av denna sker på ett adekvat och rättssäkert sätt. Enligt kursledningen tilldelas alla studenter en handledare och en föreläsning om metodologiska överväganden erbjuds också. Studenterna delrapporterar också sina resultat ungefär halvvägs i processen. En utmaning innevarande år är den begränsade mängd lärare som finns att tillgå som handledare, där studenterna upplever det som att enbart en lärare kommer att handleda alla uppsatser.

- **att verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk /ämnes- didaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig**

Ur självvärderingen framgår att programmets studenter undervisas av professorer, docenter, doktorander, advokater och domare och att studenterna uppskattar mixen av lärare med olika bakgrund på programmet. Den begränsning i interna lärarresurser som finns i nuläget innebär dock en stor utmaning för programmet och vår bedömning är att beslutet att pausa programmet framstår som både nödvändigt och riktigt (ur såväl personal- som studerandeperspektiv). För närvarande är lärarkapaciteten på programmet inte tillfredställande och bör ses över. Beslutet att ställa in antagningen för nästkommande läsår är därför förståelig.

Fakulteten har en pedagogisk grundsyn vilken är problembaserat lärande med stort fokus på studentaktivitet, vilken beskrivs i självvärderingen och för studenterna i kurshandböckerna för respektive kurs. Att studentaktiverande undervisning leder till mer djupinläring stöds av aktuell forskning i området.

Enligt den övergripande delen i självvärderingen så deltar lärare och handledare i andra utbildningar utöver magisterutbildningarna på fakulteten och erhåller därmed en kontinuerlig pedagogisk träning genom institutionens och universitetets kurser, utbildningsdagar, handledarträffar mm. En del av de externa lärarna har läroanställning vid andra universitet och ska enligt muntlig uppgift även ha kunskap om PBL-metoden.

- **att internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas**

Programmet behandlar internationell immaterialrätt så ämnet i sig är internationellt till sin karaktär. Programmet har studenter från hela världen och en betydande del av studenterna har erfarenhet med sig från arbetslivet.

Hållbarhetsaspekter ingår i programmet enligt självvärderingen främst inom området patenträtt. I kursen Avancerad varumärkesrätt i EU ingår en specifik föreläsning med fokus på FN:s hållbarhetsmål. Också studenterna uppfattar att det ingår element som kopplar till hållbarhet på programmet.

Programmet strävar även mot hållbarhet genom att tillhandahålla digitala kursmaterial.

Ämnesområdet präglas av en allt större internationalisering och det är naturligt att utgå i jämförelser mellan nationella och internationella regelsystem på området. Dessa diskussioner underlättas av att studenter kan ha bas i olika nationella juridiska system med sig in i utbildningen, alternativt i mer omfattande system som t ex EU-lagstiftningen. Då en av lärarna själv har en juristexamen från ett utländskt universitet finns en medvetenhet om att lyfta fram internationella perspektiv i utbildningen. Detta kan underlätta att olika samhällsliga aspekter och värderingar kan lyftas och att studenter kan lära sig av varandra om olika nationella förhållanden, och hjälpa till att balansera argumentation.

- **att jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen**

Självvärderingen tar upp att programmet har en relativt jämn könsfördelning. Jämställdhet som perspektiv i undervisning tas inte upp i framställningen. Studenterna verkar enligt arbetsmiljöenkäten uppfatta att det ingår vissa sådana element.

Från betygsunderlagen ses ingen systematisk skillnad mellan män och kvinnor på programmet.

Lärarkollegiet från akademien har under åren varit övervägande manligt, men den stora andelen externa lärare bidrar till en ökning av andelen kvinnor som undervisar på programmet. Då den tidigare promansvarige professorn nu lämnat programmet verkar könsfördelningen bland lärarna bli ytterligare obalanserad. Programmet använder sig av en kursbok skriven av en kvinnlig och en manlig författare.

Rena jämställdhetsperspektiv tas inte upp på programmet, bl.a. utifrån argumentet att komplexitetsgraden i analyserna kan bli alltför stor, då studenterna redan nu upplever att det råder hög komplexitet med avseende på den lagstiftning och rättstillämpning som behandlas inom de olika rättighetsområdena i programmet.

- **att utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv**

Självvärderingen har ett långt avsnitt som går igenom relevansen och samhällets behov av studenter med bakgrund från programmet. Immaterialrätten har stor betydelse för samhällsekonomin och programansvarig lyfter att det är en förutsättning för en dynamisk utveckling av kultur, teknik och välbefinnande. Den problematiserar även att vissa anser att lagstiftningen på området i allt för stor utsträckning har gynnat rättshavarna, vilket ytterligare bidrar till att studenter får goda kunskaper inom området.

Söktrycket har varit relativt högt och programmet har god tillströmning av studenter. Detta har inneburit kullar om 20-25 studenter på programmet. Det finns ett liknande program vid Stockholms universitet och också i många europeiska länder. Utifrån ett konkurrensperspektiv framstår det som viktigt att programmet förmår att utvecklas så att dess profil blir tydlig för presumtiva studenter och de studenter som genomgår programmet.

Således synes det finnas en relativt tydlig arbetsmarknad för studenter med en examen från programmet, dessutom finns särskilda behov av jurister med kompetens inom EU-lagstiftning på området från länder som inte omfattas av unionen. Tyvärr saknas någon form av alumniverksamhet eller –nätverk som skulle kunna användas för att förtydliga relevansen och

behovet av utbildningen. Det skulle också kunna ge upphov till konkreta kontakter som dels avgående studenter skulle kunna nyttja för att hitta arbete men också alumner och deras arbetsgivare skulle kunna använda för att initiera intressanta frågeställningar att utreda i studenternas examensarbeten.

- **att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen**

Självvärderingen lyfter att programmet har god kommunikation mellan kursamanuenser, kursföreståndare och programmets studenter. Det framkom vid platsbesöket att interaktionen med kursamanuensen kunde förbättras, medan den nye programansvariges engagemang och tillgänglighet vitsordades. Den goda kontakten med programansvarige innebär att synpunkter från studenter kan föras fram löpande och åtgärder vidtas. Kursvärderingar används aktivt och kan påverka utformning av nästkommande kurser. Företrädesvis används dock informella kanaler för studentinflytande över programmets genomförande.

Studenterna på magisterprogrammen är inte organiserade och verkar inte heller vara representerade i några formella organ vid institutionen eller fakulteten. Detta är inte förvånande då deras närvaro vid institutionen är begränsad till ett år. Deras kännedom om studentkårens verksamhet verkar ytterst begränsad och studentkåren (Juridiska Föreningen) verkar inte aktivt uppsöka denna studentkategori, vilket de kanske kan anses vara ålagda att göra. Det framgick också vid platsbesöket att studentgrupperna vid de tre programmen inte hade varit i kontakt med varandra i någon mer organiserad form (dvs organiserad av utbildningsgivaren). Eftersom en del utmaningar och förbättringsmöjligheter som finns inom programmet är gemensamma (t.ex. med avseende på pedagogisk profil och administration) skulle det kunna finnas en poäng med att organisera någon form av gemensam aktivitet (gärna utbildningsrelaterad) för studenterna i de olika programmen för att skapa kontaktytor dem emellan.

- **att en för alla studenter/doktorander tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger**

Begreppet studiemiljö brukar ofta delas upp i tre olika delar, den fysiska, psykologiska och sociala studiemiljön. I självvärderingen framgår att programansvarig på ett systematiskt sätt har arbetat med såväl den psykologiska som den sociala studiemiljön.

Självvärderingen, arbetsmiljöenkäten och platsbesöket vittnar om en god arbetsmiljö. Det finns goda utrymmen för basgruppsarbete, självstudier och ändamålsenliga undervisningslokaler. Dessutom är biblioteket en stor tillgång med stor tillgänglighet vad avser relevant litteratur och studieplatser.

- **att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs**

Det är lite oklart om konkret utveckling av programmet har genomförts sedan programstarten. Ingen övergripande genomlysning har skett sedan programmet inrättades 2015/16 men samtidigt menade lärare att ordningen på de ingående kurserna ändrats. Det senare

förhållandet verkar härröra från läsåret 2019/20 då kursansvariga på tre av de ingående kurserna i programmet (och dessutom den avslutande uppsatsen) bytt huvudlärare. I självvärderingen för tidigare läsår lyfter programansvarig upp dålig svarsfrekvens på kursutvärderingarna som en anledning till att inga förändringar sker (för dåligt underlag om vad som är bra/dåligt).

Vad gäller ingående kurser utvecklas dessa utifrån specifika synpunkter.

5.2 Styrkor, utvecklingsområden och rekommendationer

5.2.1 Styrkor

En klar styrka hos programmet ligger i balansen mellan forskningsbaserad undervisning och praktisk relevans. Å ena sidan finns en tydlig koppling till praktiskt arbete, både utifrån arbetssätt på programmet och de externa lärarna. Å andra sidan har programmet haft mycket kompetenta lärare genom åren med forskning inom området och undervisningen knyter an till aktuell forskning på ett tydligt sätt.

En annan styrka är att tydliga betygskriterier skrivs fram i kursplaner och ges till studenterna i början av kurserna.

5.2.2 Utvecklingsområden och rekommendationer

För närvarande är bemanning den största utmaningen. Detta gäller såväl programledning som de ingående kurserna. Lärarbemanningen på programmet behöver ses över för kommande utlysning av programmet.

Kursadministrationen har genomgående fått viss kritik i kurs- och programvärderingar.

Det råder en relativ svag koppling mellan de formella målen i högskolelagen/högskoleförordningen, programmets mål och vidare ner till kursmålen. Detta skulle kunna utvecklas vid en översyn av programmet.

Ny programansvarig måste få en introduktion i vilka arbetsuppgifter som ingår, specifikt hur programmål ska kopplas till målen i högskolelagen/högskoleförordningen och nedbrytningen av målen i kursplanerna.

Bilaga 1 Ifyllt frågeformulär: Utvärdering av Juridiska fakultetens magisterprogram 2020

UPPSALA
UNIVERSITET

Frågeformulär

Utvärdering av Juridiska fakultetens magisterprogram 2020

International Tax Law and EU Tax Law (60 ECTS)

Investment Treaty Arbitration (60 ECTS)

Intellectual Property Law (60 ECTS)

Enligt den Juridiska fakultetens modell för utbildningsutvärdering ska granskningsgruppen tillhandhållas ett frågeformulär kopplat till fakultetens självvärdering och övrigt underlag som tillställts gruppen. Frågeformuläret ska fungera som ett stöd för granskningsgruppen när den formulerar svar på de aspekter som utbildningsutvärderingen ska täcka. Svaren bör utvecklas i såväl kommentarsfälten som i granskningsgruppens bedömarutlåtande.

Enkäten syftar till att bistå gruppens medlemmar när de förbereder sig för besöket och vid författandet av bedömarutlåtandet. Juridiska fakulteten kommer inte att sammanställa enkätsvaren kvantitativt. Enkäten kommer inte heller att redovisas separat utan ses som ett internt stöd för granskningsgruppen. Granskningsgruppen ska i bedömarutlåtandet ange styrkor, möjliga utvecklingsområden, samt rekommendationer om hur fakulteten bör arbeta framgent.

Svara genom att ange någon av siffrorna 1-4, där svarsalternativ 1 "stämmer i mycket låg grad", svarsalternativ 2 "stämmer i låg grad", svarsalternativ 3 "stämmer i hög grad" och svarsalternativ 4 stämmer i mycket hög grad" med den ställda frågan.

Frågor

- 1) I vilken grad anser ni att magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten når upp till målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen)?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☒	☐

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☒	☐

Kommentarer

Kunskap och förståelse: Alla tre programmen har god måluppfyllelse
Färdighet och förmåga: Alla tre programmen har god måluppfyllelse
Värdering och förhållningssätt: Mål inom detta område lyfts inte fram lika konkret i utbildnings- och kursplaner.

- 2) I vilken grad anser ni att magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten når upp till utbildningsspecifika mål, dvs. att studenternas faktiska studieresultat motsvarar de förväntade studieresultaten?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Kommentarer

Den studentcentrerade undervisningsformen och de varierade examinationsformerna bidrar till god måluppfyllelse.

3) I vilken grad anser ni att magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Kommentarer

Samtliga program vilar på en tydlig vetenskaplig grund både vad avser innehåll och pedagogisk undervisningsform. Magisterprogrammet i internationell investeringsrätt bygger till stor del på beprövad erfarenhet och praktisk tillämpning.

4) I vilken grad anser ni att magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten sätter studenternas lärande i centrum?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Kommentarer

PBI "It's the only way of Learning law"

5) I vilken grad anser ni att målen med magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten examineras på ett ändamålsenligt sätt?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Kommentarer

Programmen har en stor variation av examinationsformer, vilka är ändamålsenliga för att examinera de olika målen.

6) I vilken grad anser ni att målen med magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten examineras på ett rättssäkert sätt?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☒	☐

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Kommentarer

Betygskriterierna på magisterprogrammet i internationell investeringsrätt behöver förtydligas. Magisterprogrammet i immaterialrätt har föredömliga betygskriterier.

7) I vilken grad anser ni att målen med magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten säkerställer progression?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☒	☐

Kommentarer

För magisterprogrammen i internationell investeringsrätt och immaterialprogrammet skulle progressioner inom färdighetsträning- och värderingsmålen kunna skrivas fram tydligare i kursmålen.

8) I vilken grad anser ni att verksamma i magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten har aktuell ämnesmässig kompetens?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☒	☐

Kommentarer

Lärbemanningen på magisterprogrammet i immaterialrätt behöver förstärkas, på grund av att flera lärare har slutat.

9) I vilken grad anser ni att verksamma i magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten har aktuell högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☒	☐

Kommentarer

Magisterprogrammet i immaterialrätt har stor andel externa lärare. Den formella högskolepedagogiska/ämnesdidaktiska utbildningen av lärarna som undervisar på programmen har vi inte kunnat bedöma.

10) I vilken grad anser ni att lärarkapaciteten är tillräcklig vid magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☒	☐

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☒	☐	☐

Kommentarer

Magisterprogrammet i internationell investeringsrätt har en mycket kvalificerad lärare, men programmet har behov av fler lärare som kan vara handledare och examinatorer. Magisterprogrammet i immaterialrätt har för närvarande för lärare på programmet.

11) I vilken grad anser ni att magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten främjar internationalisering och internationella perspektiv?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Kommentarer

Studenternas olika bakgrund utnyttjas tydlig inom undervisningen på de tre programmen. Detta kan synliggöras bättre i olika sammanhang.

12) I vilken grad anser ni att magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten främjar ett hållbarhetsperspektiv?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☒	☐	☐

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☒	☐	☐

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☒	☐

Kommentarer

Magisterprogrammen har vissa inslag av hållbarhetsperspektiv i undervisningen. Men de kan stärkas och formellt lyftas in som mål i kursplanerna.

13) I vilken grad anser ni att jämställdhetsperspektiv integreras i magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☒	☐	☐

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☒	☐	☐	☐

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☒	☐	☐

Kommentarer

Programmen skulle kunna ta in delar i utbildningen som rör rättsliga frågor och kritiska perspektiv som t.ex. kopplar till politiska kontexten och jämställdhetsperspektiv.

14) I vilken grad anser ni att magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap samt förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Kommentarer

15) I vilken grad anser ni att studenterna har inflytande i planering och genomförande av magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☒	☐	☐

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☒	☐	☐

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☒	☐	☐

Kommentarer

Studenterna kan påverka via kursutvärderingar och kontakter med lärare. Däremot är deras inflytande via formella strukturer mer eller mindre obefintlig.

16) I vilken grad anser ni att studenterna har inflytande i uppföljningen av magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☒	☐	☐	☐

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☒	☐	☐	☐

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☒	☐	☐	☐

Kommentarer

Studenterna saknar inflytande och kunskap om hur de kan påverka uppföljningen.

17) I vilken grad anser ni att det föreligger en tillgänglig studiemiljö för studenterna vid Juridiska fakultetens magisterprogram?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Kommentarer

18) I vilken grad anser ni att det föreligger en ändamålsenlig studiemiljö för studenterna vid Juridiska fakultetens magisterprogram?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Kommentarer

19) I vilken grad anser ni att det genomförs en kontinuerlig uppföljning av magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☒	☐

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☐	☒	☐

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☒	☐

Kommentarer

De formella strukturerna vad gäller kontinuerlig uppföljning följs exemplariskt (t.ex. kursutvärderingar, programrapporter mm). Däremot är återkopplingen från utbildningsutskottet och faktiska åtgärder/genomförda åtgärder inte helt tydligt.

20) I vilken grad anser ni att det genomförs en kontinuerlig utveckling av magisterprogrammen vid Juridiska fakulteten?

International Tax Law and EU Tax Law

1	2	3	4
☐	☐	☐	☒

Investment Treaty Arbitration

1	2	3	4
☐	☒	☐	☐

Intellectual Property Law

1	2	3	4
☐	☐	☒	☐

Kommentarer